

Nytta och glädje av naturen

Ämne

Biologi

Årskurs

Åk 4-8

Tid

ca 30-60 minuter

Arbetsform

Indelade i grupper och redovisning i helklass

Uppgift

I den här övningen får eleverna tillsammans fundera över vad naturen runt dem har för betydelse. Dels för deras eget nöje och glädje, men också för att vi ska överleva.

Koppling till läroplanen (Lgr22, biologi)

Åk 4-6

Människans beroende av och påverkan på naturen med koppling till naturbruk, hållbar utveckling och ekosystemtjänster. Naturen som resurs och vårt ansvar när vi nyttjar den.

Några upptäckter inom biologiområdet och deras betydelse för människans levnadsvillkor och syn på naturen.

Åk 7-9

Människans påverkan på naturen lokalt och globalt samt hur man på individ- och samhällsnivå kan främja hållbar utveckling. Betydelsen av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Informationssökning, kritisk granskning och användning av information som rör biologi. Argumentation och ställningstaganden i aktuella frågor som rör miljö och hälsa.

Så här gör du

Läs först den här texten och berätta för eleverna det du tycker de behöver veta för att genomföra övningen:

Textäventyret utspelar sig långt bort i framtiden. Virs och Semla bor i olika typer av samhällen, men gemensamt är att mycket av naturen inte längre finns kvar förutom sand och jord. I Aros har de lyckats skapa mycket artificiellt, t ex solljus och luft. I Botten är det oklart, men på något sätt har de lyckats överleva på det som finns – maskar, råttor och luftfickor kanske?

Men hur är det med naturen idag? Var finns den och varför behövs den? Vad vet eleverna om det?

I alla tider har människan levt i nära relation till naturen på olika sätt. Bland annat har den gett oss möjligheter till liv, till exempel mat, vatten, skugga, virke, energi, syre och bränsle. I den här övningen får eleverna själva komma på hur de direkt och indirekt har nytta av naturen. Men också hur naturen kan skänka trygghet, glädje, lugn och ha betydelse för hälsan.

Kanske tänker vi mer sällan på att vår mat, våra kläder, våra bilar och mobiltelefoner också har sitt ursprung i naturen.

1

Dela in eleverna i grupper med 3-4 i varje. Varje grupp får varsitt naturelement att fundera kring:

- Träd och växter
- Vatten
- Hav och sjöar
- Sol, ljus och mörker
- Ord, berg och åkrar
- Luft och syre
- Djur och fiskar

Börja med att låta grupperna komma på så många olika sätt som möjligt som vi människor har nytta och glädje av just deras naturelement.

Skriv ned förslagen på post-it-lappar – ett förslag på varje lapp.

Exempel: Gruppen JORD – det går att odla i den. Gruppen vatten – vi måste dricka, det går att bada och så vidare.

2

I det andra steget ska grupperna dela upp sina lappar i antingen två kategorier - nytta eller nöje. Ibland kanske det är båda - skriv då en extra lapp med samma ord.

Därefter sätter eleverna upp sina lappar på t ex klassrummets whiteboard och redovisar för klasskamraterna vad de kommit fram till. Lapparna sorteras under varsin rubrik NYTTA eller NÖJE med de olika naturelementen JORD, VÄXTER, VATTEN etc.

3

Dela in klassen i två grupper där det finns medlemmar från alla naturelement med i varje grupp.

I det här steget ska den ena halvan av klassen ta ner lapparna som handlar om nyttan. De ska nu försöka se hur de olika elementen är beroende av varandra och hänger ihop. Para ihop lappar med varandra eller skriv nya om det behövs. Skapa en slags karta med linjer för att se sambanden.

Till exempel kan det bli streck mellan odla – potatis – solljus – regn eller kanske mobilen – metaller - bergmalm. Rita gärna bilder till om det funkar.

Målet är att eleverna får syn på kretslopp och hur naturens alla delar hänger ihop för att fungera.

Den andra halvan av klassen tar hand om lapparna som handlar om nöje. De tar hand om dessa lappar och skapar tillsammans en härlig samling av naturglädje och hur det ofta hänger ihop. Till exempel kanske det blir streck mellan t ex sola – bada – tälta- rida eller kanske spela fotboll – gräsmatta - ljus. Här finns inga rätt och fel. Rita gärna bilder till om det funkar.

Målet är att eleverna får syn på varför naturen är viktig för hälsa och välmående. Grupperna får redovisa för varandra sina grupper.

Avslutande tanke

Ibland talas det om att barn idag växer upp i ett ”ur-väggen-samhälle”. Information, energi, vatten, mat och andra varor och produkter kommer in i våra liv genom väggen och det är också genom väggen de försvinner när vi har konsumerat dem. För många elever är det därför viktigt att få upptäcka hur de själva och deras vardag i förlängningen hör ihop med skeenden i naturen, på andra sidan väggen. Genom att få syn på vad naturen är och vad den betyder för allt som finns i vår vardag ökar vi kunskapen om naturens betydelse.

I en värld alltmer fjärrad från naturen har forskare upptäckt att det idag sprider sig en rädsla och obehag kring naturen. Den kallas för biofobi och botas genom att lära sig mer om naturen och att vistas där.

Extra uppgift om ni har tid

Låt eleverna skapa en reklamfilm eller rita en reklamaffisch om varför naturen är både nyttig och bra för hälsan. Sätt upp affischen i klassrummet för inspiration eller visa filmerna för varandra.